

Muzeum Historii
Ziemi Kamieńskiej
ul. Adama Mickiewicza 34
72-400 Kamień Pomorski
tel. 91 38 22 373
NIP: 986 02 21 797
REGON: 140705217

Sprawozdanie z działalności

Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej

za 2025 rok

Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej powstało na mocy uchwały Rady Miejskiej w Kamieniu Pomorskim z dnia 26 czerwca 2009 r., nr XLV/318/09, i zostało wpisane do rejestru instytucji kultury prowadzonych przez Gminę Kamień Pomorski pod numerem 3.

I. Działalność wystawiennicza, spotkania, konferencje

- 11 stycznia w Muzeum odbył się wykład pt. „Kamień Pomorski w XIX i na początku XX wieku”, który wygłosił prof. US dr hab. Paweł Gut – kierownik Oddziału II – Ewidencji i Opracowania Zasobu Archiwalnego Archiwum Państwowego w Szczecinie, pracownik naukowy Instytutu Historycznego Uniwersytetu Szczecińskiego, uznany znawca dziejów Pomorza Zachodniego w XIX i XX wieku oraz autor rozdziału poświęconego historii Kamienia Pomorskiego w latach 1808–1945, zamieszczonego w wydanych w 2024 roku „Dziejach Kamienia Pomorskiego”.
- 17 stycznia w siedzibie Muzeum otwarto wystawę czasową pt. „Kornelia Jurkowiecka. Maski, anioły i ptaki z ludzką duszą”. Kornelia Jurkowiecka maluje od dzieciństwa i – jak pisze o sobie – „urodziła się, by być artystą”. Związana ze Szczecinem, twórczością artystyczną zajmuje się od początku lat osiemdziesiątych XX wieku. Maluje akwarele i gwasze, które grupuje w cykle tematyczne, takie jak kwiaty i pejzaże, ptaki czy abstrakcje. Jest autorką cyklu 22 obrazów upamiętniających 50. rocznicę powstania w getcie warszawskim. Od 25 lat tworzy również maski weneckie oraz biżuterię artystyczną. Jej prace prezentowane były w kraju i za granicą, m.in. w Anglii, Austrii, Francji, Niemczech i Izraelu. W 2023 r. retrospektywna wystawa jej twórczości prezentowana była w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.
- 19 lutego odbyło się posiedzenie Rady Muzealnej IV kadencji działającej przy Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. Rada Muzealna jest organem doradczym i opiniodawczym, wspierającym działalność Muzeum, analizującym jego funkcjonowanie oraz wyznaczającym kierunki dalszego rozwoju. Do jej zadań należy m.in. opiniowanie rocznych sprawozdań i planów pracy, a także dbanie o realizację misji placówki oraz jej prawidłowe funkcjonowanie zgodnie z zasadami ochrony dziedzictwa kulturowego. Podczas posiedzenia dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej przedstawił sprawozdanie z działalności Muzeum za rok 2024, podsumowując najważniejsze wydarzenia, wystawy oraz działania konserwatorskie i edukacyjne. Rada Muzealna jednogłośnie przyjęła sprawozdanie za ubiegły rok. Omówiono również plan pracy na rok 2025, obejmujący m.in. organizację nowych wystaw i wydarzeń rocznicowych.
- 21 lutego w Muzeum odbył się wieczór autorski z Ewelina Kaps, autorką książki „Czy można przez 500 lat kochać jednego człowieka?”, której akcja rozgrywa się w Kamieniu Pomorskim i okolicach. Spotkanie zorganizowano we współpracy z Powiatową i Miejską Biblioteką Publiczną w Kamieniu Pomorskim.
- 4 marca w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbyła się uroczystość upamiętniająca 80. rocznicę zdobycia Kamienia Pomorskiego przez Armię Radziecką i Armię Polską. W wydarzeniu uczestniczyli mieszkańcy miasta, uczniowie kamieńskich szkół oraz zaproszeni goście. Uroczystość otworzyli burmistrz Kamienia Pomorskiego Stanisław Kuryłło oraz dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. Następnie pracownik Muzeum, pan Błażej Bubnowicz, wygłosił wykład poświęcony

wydarzeniom z 5 marca 1945 roku, przybliżając zgromadzonym kontekst historyczny tamtego okresu. Obchody były nie tylko okazją do wspominania przeszłości, lecz także przypomnieniem, jak wielką wartością jest pokój. Historia pokazuje, że wolność i bezpieczeństwo nie są dane raz na zawsze – należy je pielęgnować, a czasem także o nie walczyć. Współczesna sytuacja na Ukrainie jest tego dobitnym przykładem. To, co dla nas wydawało się odległą przeszłością, dla naszych sąsiadów stało się codziennością. Wspominając dramatyczne wydarzenia 1945 roku, należy pamiętać, że wojna to nie tylko historia, ale również realne zagrożenie, któremu musimy przeciwdziałać, dbając o pokój, solidarność i jedność w Europie.

- 5 marca na stronie Polskiej Agencji Prasowej ukazał się wywiad z dyrektorem Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej Grzegorzem Kurką, poświęcony problematyce nielegalnych poszukiwań zabytków w Polsce w kontekście planowanej liberalizacji przepisów prawnych. Artykuł został opublikowany m.in. w serwisie Nauka w Polsce, a także w anglojęzycznej wersji Science in Poland, skierowanej do międzynarodowego grona odbiorców. Obecność głosu Muzeum w ogólnopolskiej debacie publicznej potwierdza znaczenie instytucji nie tylko w regionie, lecz także w skali całego kraju.

- 6 maja dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej Grzegorz Kurka wziął udział w konferencji pt. „Poszerzamy perspektywę przyszłości turystyki w Euroregionie Pomerania”, która odbyła się w sali Delfin Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie. Wydarzenie zorganizowano w ramach programu Interreg VI A Polska–Niemcy. Konferencja poświęcona była rozwojowi turystyki w regionie z uwzględnieniem ochrony i promocji wspólnego dziedzictwa kulturowego. Dyrektor Muzeum zaprezentował autorską prezentację pt. „Jak połączyć różnorodność artefaktów kulturowych w jednorodną całość i spójną historię”, dzieląc się doświadczeniami Muzeum w zakresie tworzenia narracyjnych ekspozycji oraz integrowania dziedzictwa materialnego z opowieścią o regionie. Udział w konferencji był okazją do wymiany doświadczeń z partnerami z Polski i Niemiec oraz promocji Muzeum jako ważnego ośrodka kultury w Euroregionie Pomerania.

- 15 maja w historycznych wnętrzach dworku von Kleista w Kamieniu Pomorskim odbyła się konferencja poświęcona architekturze jednego z najważniejszych zabytków Pomorza Zachodniego – katedry pw. św. Jana Chrzyciela, zorganizowana przez Parafię Rzymskokatolicką pw. św. Ottona w Kamieniu Pomorskim. Tematem spotkania były najnowsze wyniki badań dotyczących więźby dachowej nad nawą południową oraz ściany korpusu kościoła. Badania stanowiły efekt praktyk realizowanych przez studentów Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w ramach kierunku ochrona dóbr kultury – specjalność konserwatorska, pod kierunkiem prof. UMK dr. hab. inż. Ulricha Schaffa oraz prof. UMK dr. hab. Macieja Prarata z Katedry Konserwatorstwa WSP UMK, którzy zaprezentowali ich wyniki.

W konferencji uczestniczyli m.in. przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie, z zastępcą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na czele, co potwierdziło duże zainteresowanie kamieńską katedrą w środowiskach konserwatorskich w skali regionalnej i ogólnopolskiej. Dworek von Kleista po raz kolejny stał się przestrzenią spotkań ludzi nauki, historii i sztuki.

– 17 maja w Muzeum odbyła się kolejna edycja Nocy Muzeów, którą organizujemy od 2011 r. (z roczną przerwą w czasie epidemii koronawirusa). W tym roku Noc Muzeów trwała, jak zawsze, w godzinach 19.00–24.00. Zwiedzający mieli możliwość obejrzenia wystaw prezentowanych w obu obiektach Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, a także uczestniczenia w prelekcjach poświęconych najnowszej historii naszego miasta. Było to związane z przypadającą 23 maja osiemdziesiątą rocznicą przybycia do Kamienia Pomorskiego polskiej administracji. Wśród wydarzeń znalazła się m.in. prelekcja pt. „Materiały ikonograficzne do dziejów powojennego Kamienia Pomorskiego”.

W dworku von Kleista odbyła się również prelekcja pt. „Wybór muzealiów pozyskanych przez

Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w 2024 roku”. Tradycyjnie Muzeum wyszło także poza swoje siedziby – w tym roku zorganizowano spacer szlakiem miejsc historycznych polskiego Kamienia Pomorskiego.

– 23 maja br. w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbyły się uroczystości upamiętniające 80. rocznicę przybycia do miasta grupy organizującej polską administrację, kierowanej przez Władysława Jasińskiego – Pełnomocnika Rządu RP na Obwód Kamień i pierwszego polskiego starostę kamieńskiego. Uroczystości rozpoczął wykład pt. „80 lat Kamienia Pomorskiego”, po którym nastąpiło otwarcie wystawy „Kamień Pomorski 1945–2025. 80 lat polskiego miasta”.

O godzinie 14.30 złożono kwiaty pod tablicą upamiętniającą Władysława Jasińskiego, która dziesięć lat temu została umieszczona na gmachu dawnego Urzędu Pełnomocnika Rządu RP na Obwód Kamień i Starostwa Powiatowego Kamieńskiego, w którym obecnie mieści się sanatorium uzdrowiskowe „Chrobry”. Tego dnia odbyło się także spotkanie wspomnieniowe, podczas którego dawni i obecni mieszkańcy Kamienia Pomorskiego dzielili się wspomnieniami dotyczącymi wydarzeń, miejsc i osób związanych z powojennym, polskim Kamieniem.

Uroczystości zakończyła msza święta w intencji pierwszych osadników i pionierów Ziemi Kamieńskiej w 80. rocznicę ustanowienia polskiej administracji, którą 24 maja o godz. 10.00 odprawił dziekan kamieński i proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Ottona w Kamieniu Pomorskim, ks. kan. Dariusz Żarkowski. Tego samego dnia w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbyło się oprowadzanie kuratorskie po wystawie „Kamień Pomorski 1945–2025. 80 lat polskiego miasta”.

– 30 maja br. w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbyło się otwarcie wystawy pt. „Mój czas...”, prezentującej malarstwo Grażyny Skrzypek, artystki związanej ze Szczecinem i Stargardem. Wśród licznie zgromadzonych uczestników wernisażu Muzeum miało zaszczyt gościć znanego szczecińskiego malarza Jana Szewczyka.

– 10 czerwca w Liceum Ogólnokształcącym w Kamieniu Pomorskim odbyła się uroczystość poświęcona 325. rocznicy urodzin Ewalda Georga von Kleista. Tego dnia minęło 325 lat od narodzin w Wicewie (powiat białogardzki) Ewalda Georga von Kleista – dziekana kamieńskiej kapituły katedralnej w latach 1722–1748, a przede wszystkim wynalazcy, który jako pierwszy na świecie, 11 października 1745 r. w Kamieniu Pomorskim, odkrył zasadę działania kondensatora elektrycznego. Z tej okazji uczniowie i nauczyciele Liceum Ogólnokształcącego, wspólnie z pracownikami Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, powtórzyli doświadczenie Kleista, odczuwając na „własnej skórze” działanie ładunku elektrycznego. Ponad 100 uczniów wraz z nauczycielami, stojąc w szeregu i trzymając się za dłonie, utworzyło przewodzący łańcuch. Po naładowaniu butelki lejdejskiej (butelki Kleista) za pomocą maszyny elektrostatycznej nastąpił przeskok iskry, który został przekazany wszystkim uczestnikom eksperymentu. Było to nawiązanie do doświadczenia wykonanego w 1746 r. – rok po odkryciu Kleista – przez Jeana-Antoine’a Nolleta w Wersalu, prawdopodobnie w obecności króla Ludwika XV, kiedy to przepływ ładunku elektrycznego poprowadzono przez łańcuch około 180 żołnierzy gwardii królewskiej.

– 18 czerwca, po ponad roku przerwy, do Kamienia Pomorskiego powróciła ciesząca się dużym zainteresowaniem wystawa poświęcona sztuce Afryki Zachodniej. Ekspozycja, która w poprzedniej odsłonie przyciągnęła rzesze turystów oraz uczniów z całego regionu, ponownie została udostępniona zwiedzającym. Wystawa „Kolory Afryki” prezentuje bogactwo kultury, rzemiosła i duchowości Afryki Zachodniej – regionu o niezwykle zróżnicowanych tradycjach artystycznych.

Wśród eksponatów znalazły się m.in. maski obrzędowe, rzeźby, instrumenty muzyczne, przedmioty codziennego użytku oraz unikatowe tekstylia. Kuratorem i koordynatorem wystawy był ojciec Roman Woźnica CMF ze Zgromadzenia Misjonarzy Klaretynów, który przez wiele lat posługiwał na misjach na Wybrzeżu Kości Słoniowej. Dzięki jego osobistemu zaangażowaniu oraz wieloletniej pracy misyjnej zwiedzający mogli zobaczyć przedmioty pochodzące bezpośrednio z lokalnych

społeczności, poznając ich symbolikę oraz znaczenie kulturowe i religijne. W ramach wystawy zaplanowano również spotkania z o. Woźnicą oraz warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży, przybliżające codzienne życie mieszkańców Afryki Zachodniej. Wystawa stanowiła wyjątkową okazję do doświadczenia bogactwa afrykańskiego dziedzictwa kulturowego w sercu Pomorza Zachodniego.

– 28 czerwca, w ramach obchodów 80-lecia polskiego Kamienia Pomorskiego, które rozpoczęły się 23 maja br. – w rocznicę przybycia do miasta grupy organizującej polską administrację – zainaugurowano cykl dwunastu wykładów poświęconych najnowszej historii Kamienia Pomorskiego. Wykłady odbywać się będą co miesiąc, do 23 maja 2026 r. Pierwszy wykład nosił tytuł „Administracja miejska w Kamieniu Pomorskim po II wojnie światowej”.

– 2 lipca br. w dworku von Kleista otwarto wystawę przygotowaną przez szczeciński oddział Instytutu Pamięci Narodowej pt. „39/45” – II wojna światowa w grafikach. Ekspozycja składała się z plansz przedstawiających w nowoczesnej i atrakcyjnej formie graficznej przebieg II wojny światowej z polskiej perspektywy. Narracja wystawy rozpoczęła się od ukazania dwóch głównych sprawców konfliktu – Adolfa Hitlera i Józefa Stalina – a następnie prowadziła odbiorcę przez kluczowe wydarzenia związane z udziałem Polski w wojnie, m.in. powstanie Polskiego Państwa Podziemnego, działalność „Żegoty”, operacje kryptologiczne związane z Enigmą, zbrodnię katyńską, misję Brygady Świętokrzyskiej, bitwę pod Arnhem, katastrofę gibraltarską oraz konferencję jałtańską. Autorem wystawy był Maciej Frycz – pracownik szczecińskiego oddziału IPN. Ekspozycja powstała na podstawie albumu „39/45”, z którego grafiki przeniesiono na plansze wystawowe. Ich twórcą jest Tomasz Bereźnicki – znany ilustrator i autor komiksów, współtwórca gry planszowej „Polskie Państwo Podziemne”. Graficzna forma ekspozycji wynikała z potrzeby dotarcia do młodszego odbiorcy oraz ograniczonej dostępności ikonografii dotyczącej niektórych zagadnień historycznych. Dzięki przemyślanej oprawie wizualnej wystawa nie tylko przekazywała wiedzę historyczną, lecz także angażowała emocjonalnie i skłaniała do refleksji.

– 19 lipca br. w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbyło się spotkanie autorskie z Ewelina Kaps, autorką książki pt. „Czy można przez 500 lat kochać jednego człowieka?”, której akcja rozgrywa się w Kamieniu Pomorskim i jego okolicach. Było to drugie spotkanie autorki w siedzibie Muzeum. Ewelina Kaps mieszka w Bielsku-Białej i jest nauczycielką w jednej z tamtejszych szkół średnich.

– 26 lipca br., w ramach obchodów 80-lecia polskiego Kamienia Pomorskiego, które rozpoczęły się 23 maja br. – w rocznicę przybycia do miasta grupy organizującej polską administrację – odbył się wykład prowadzony przez pana Błażeja Bubnowicza, poświęcony najnowszej historii Kamienia Pomorskiego, pt. „Życie kulturalne w Kamieniu Pomorskim po II wojnie światowej”.

– 2 sierpnia br. Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej oraz Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ottona w Kamieniu Pomorskim były organizatorami uroczystości upamiętniających ks. inf. Romana Kostynowicza (1921–2008) – proboszcza kamieńskiej katedry w latach 1962–1980, diecezjalnego konserwatora zabytków, humanisty, członka Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków, kapłana o wielkich zasługach dla miasta oraz inicjatora Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim. Uroczystości odbyły się w 17. rocznicę śmierci księdza infułata. W jubileuszowym roku 80-lecia polskiego Kamienia Pomorskiego rozpoczęły się one mszą świętą w kamieńskiej katedrze. Następnie przed wejściem do świątyni posadzono dąb upamiętniający ks. inf. Romana Kostynowicza, po czym w Muzeum otwarto wystawę pt. „W cieniu i blasku Katedry. Ks. inf. Roman Kostynowicz (1921–2008)”.

– 23 sierpnia br. w dworku von Kleista odbył się kolejny wykład w ramach cyklu poświęconego najnowszej historii Kamienia Pomorskiego. Był to trzeci wykład z tego cyklu, zatytułowany „Sport i turystyka w Kamieniu Pomorskim po II wojnie światowej”.

– 30 sierpnia w dworku von Kleista odbyło się uroczyste otwarcie wystawy pt. „45-lecie karate. Kamień Pomorski – Kowary”. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele władz Kamienia Pomorskiego, a także współorganizatorzy wystawy: pan Andrzej Jędrzejewski oraz burmistrz Kowar wraz z delegacją. Swoją obecnością uroczystość zaszczylił również honorowy gość – były minister rolnictwa pan Artur Balazs.

Ekspozycja ukazywała 45 lat współpracy miast partnerskich Kowar i Kamienia Pomorskiego, realizowanej na gruncie sportu i wychowania fizycznego, a w szczególności poprzez rozwój karate. Wystawa prezentowała wieloletnie zaangażowanie instruktorów i wychowanków obu ośrodków, dokumentując proces budowania trwałych więzi opartych na przyjaźni, tradycji oraz wspólnych wartościach. Jubileuszowe spotkanie stało się okazją do podsumowań, wspomnień oraz wyrazów wdzięczności wobec osób, które przez lata współtworzyły historię tej wyjątkowej współpracy.

Głównym kuratorem wystawy był pan Andrzej Jędrzejewski – legenda kamieńskiego karate, były burmistrz i samorządowiec, który swoją przygodę ze sztukami walki rozpoczął w 1981 roku. Podczas uroczystego otwarcia wystawy pan Andrzej Jędrzejewski otrzymał dyplom potwierdzający uzyskanie stopnia mistrzowskiego 5. dan. Wydarzenie spotkało się z zainteresowaniem mediów regionalnych – relacje z otwarcia wystawy ukazały się m.in. w „Kurierze Szczecińskim” oraz „Głosie Szczecińskim”.

- 5 września, jak co roku, w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej rozpoczęły się Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa, które trwały do 27 września. Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa są cyklicznym wydarzeniem kulturalnym poświęconym popularyzacji i ochronie dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego. Ich celem jest przybliżenie mieszkańcom regionu oraz turystom historii Pomorza Zachodniego, lokalnych tradycji, zabytków architektury, dziedzictwa archeologicznego oraz kultury materialnej i niematerialnej.

W ramach wydarzenia organizowane są dni otwarte zabytków, bezpłatne zwiedzania z przewodnikami, wystawy, wykłady, spacer historyczny, warsztaty edukacyjne oraz spotkania z historykami, archeologami i regionalistami. Często udostępniane są również obiekty i miejsca, które na co dzień pozostają niedostępne dla zwiedzających. Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa mają charakter edukacyjny i integracyjny, wzmacniają lokalną tożsamość oraz podkreślają znaczenie ochrony zabytków jako wspólnego dobra kulturowego regionu.

W Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa zainaugurowano otwarciem wystawy pt. „Ryszard Kaczmarek – malarstwo”. Ryszard Kaczmarek jest malarzem amatorem, od dzieciństwa związanym z Kamieniem Pomorskim, w którym urodził się w 1966 r. Chęć poznawania różnych technik malarskich oraz samodzielnego tworzenia sprawiły, że malarstwo stało się jego pasją. Z biegiem lat, gdy artysta został osobą z niepełnosprawnością, twórczość malarska stała się dla niego priorytetem oraz główną treścią życia. Autor odczuwa silny sentyment do rodzinnego miasta, co wyraźnie widoczne jest w jego pracach. Na prezentowanej wystawie zaprezentowano 50 obrazów powstałych w ostatnich latach, wśród których – obok widoków Kamienia Pomorskiego – znalazły się również pejzaże, martwe natury, przedstawienia dzieci oraz zwierząt, zwłaszcza psów i koni.

W późniejszych terminach, w ramach Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, odbyły się następujące wydarzenia:

- 13 września – prelekcja pt. „Architektura Kamienia Pomorskiego na przestrzeni wieków”;
- 16 września – wykład pt. „Życie religijne w Kamieniu Pomorskim po II wojnie światowej” (główny gmach Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej);
- 20 września – spacer szlakiem miejsc historycznych powojennego Kamienia Pomorskiego;
- 27 września – prelekcja pt. „Ewald Georg von Kleist. Wokół postaci kamieńskiego wynalazcy w 325. rocznicę urodzin”.

– 19 września br. w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbył się wieczór autorski z ks. Janem Marcinem Mazurem, podczas którego zaprezentowane zostały wiersze z niedawno wydanego tomiku poezji jego autorstwa pt. „Przystanki Peregryna”. Ks. prałat jest postacią silnie związaną z

Kamieniem Pomorskim. Pierwszą parafią, w której pełnił posługę kapłańską w latach 1971–1974, był Kamień Pomorski, a jego pierwszym proboszczem był ks. Roman Kostynowicz, kierujący kamieńską parafią w latach 1962–1980.

Ks. Jan Marcin Mazur przez wiele lat pełnił funkcję diecezjalnego duszpasterza inteligencji oraz środowisk twórczych. W latach 1982–2004 wykładał teologię moralną w Wyższym Seminarium Duchownym w Szczecinie. Był również wykładowcą etyki w Pomorskiej Akademii Medycznej, gdzie w latach 2002–2008 zasiadał w Komisji Bioetycznej. W okresie PRL-u związany był z opozycją demokratyczną. Od 1998 r. jest honorowym kanonikiem kapituły katedralnej w Szczecinie, natomiast w 2013 r. otrzymał od papieża Benedykta XVI godność papieską – tytuł prałata.

– 22 września w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej odbyły się zajęcia twórcze realizowane w ramach ogólnopolskiego projektu „Sztuka natury, natura sztuki”, dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W pierwszej części spotkania młodzież z klasy VII Szkoły Podstawowej nr 2 im. Leonida Teligi w Kamieniu Pomorskim zwiedziła wystawę muzealną, na której zaprezentowano fragmenty wczesnośredniowiecznej łodzi odkrytej w 1984 r. Wprowadzenie historyczne poprowadził pracownik Muzeum, historyk pan Błażej Bubnowicz, przybliżając uczniom znaczenie tego unikatowego zabytku.

Następnie uczestnicy, zainspirowani zdobytymi informacjami dotyczącymi wraku łodzi z XII wieku, przystąpili do działań artystycznych. Zajęcia rozpoczął krótki wykład poświęcony grafice warsztatowej, który poprowadził artysta grafik, dr sztuki Piotr Florianowicz z Katedry Projektowania Graficznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Młodzież poznała charakterystykę tej dziedziny sztuki oraz różne techniki graficzne, takie jak linoryt, drzeworyt, gipsoryt i kolografia. Każdy z uczestników wykonał własną matrycę graficzną w technice kolografii oraz odbitkę. Tematem czarno-białych kompozycji była łódź – motyw twórczo nawiązujący do obejrzanego muzealnego eksponatu. Projekt „Sztuka natury, natura sztuki” oraz wszystkie warsztaty i działania realizowane w ramach tego zadania zostały dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

– 20 października br. w dworku von Kleista otwarto wystawę przygotowaną przez Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Szczecinie. Ekspozycja poświęcona była jednej z najważniejszych bitew II wojny światowej – bitwie pod Monte Cassino. Wystawa ukazywała dramatyczny i pełen poświęcenia szlak bojowy 2. Korpusu Polskiego dowodzonego przez generała Władysława Andersa, którego żołnierze – po tułaczce przez sowieckie łągry, Bliski Wschód i Afrykę – stali się symbolem niezłomności i odwagi polskiego oręza. Zdobycie wzgórza Monte Cassino w maju 1944 r. otworzyło aliantom drogę na Rzym i zapisało się złotymi zgłoskami w historii walk o wolność Europy. Ekspozycja prezentowała unikatowe fotografie, dokumenty, relacje uczestników walk oraz materiały edukacyjne przybliżające realia tamtych wydarzeń.

– 21 listopada pracownik Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, pan Błażej Bubnowicz, przeprowadził wykład dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku, poświęcony historii sportu w Kamieniu Pomorskim.

– W listopadzie w najnowszym numerze „Zachodniopomorskich Wiadomości Konserwatorskich” (R. XIV/2024) ukazał się artykuł dyrektora Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, Grzegorza Kurki, pt. „Od bulli papieskiej i złotego guldena po wojenne odkrycia. Depozyty przekazane przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w 2024 r.”.

We wstępie do numeru Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie, Tomasz Wolender, napisał m.in.: „Muzeum to jest jedną z aktywniej działających regionalnych jednostek muzealnych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Warunki zabezpieczania i ekspozycji obiektów, które zapewnia kamieńskie muzeum, a także realizowany program wystawienniczy, pozwalają Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków na przekazywanie muzeum

w depozyt kolejnych obiektów zgodnie z obowiązującymi przepisami”. Artykuł dyrektora Grzegorza Kurki podsumowuje rok 2024, który okazał się wyjątkowo bogaty pod względem liczby i charakteru zabytków przekazanych w depozyt do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. W publikacji zawarto m.in. informacje dotyczące złotego dukata Republiki Zjednoczonych Prowincji Niderlandzkich, średniowiecznego złotego reńskiego guldena, fragmentu bulli papieskiej Klemensa VI, depozytu z czasów II wojny światowej odkrytego we Wrzosowie oraz innych cennych zabytków, które w 2024 r. wzbogaciły zbiory Muzeum.

– 20 grudnia w ramach cyklu poświęconego najnowszej historii Kamienia Pomorskiego pracownik Muzeum, pan Błażej Bubnowicz, przeprowadził wykład pt. „Uzdrowisko w Kamieniu Pomorskim po II wojnie światowej”.

- 23 grudnia w prestiżowym czasopiśmie naukowym „Wiadomości Numizmatyczne” (vol. 69, nr 213), wydawanym przez Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, w dziale „Znaleziska” ukazały się informacje o monetach odkrytych na terenie gminy Kamień Pomorski, znajdujących się w zbiorach Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. Materiał został opracowany i przekazany do publikacji przez dyrektora Muzeum. Wśród opisanych zabytków znalazły się: złota średniowieczna moneta arcybiskupa Trewiru Ottona von Ziegenheina (1418-1430), złota moneta Republiki Zjednoczonych Prowincji z 1777 roku, srebrna moneta Bogusława XIV (1620-1637) i srebrny talar saksoński wybity przez współregentów - księcia Fryderyka Wilhelma I (1573-1602) i księcia Jana II (1573-1605). To dla nas ogromna satysfakcja i potwierdzenie badań oraz znaczenia lokalnych odkryć w skali ogólnopolskiej.

„Wiadomości Numizmatyczne” są ogólnopolskim, recenzowanym czasopismem naukowym, ukazującym się od 1957 roku, uznawanym za jedno z najważniejszych wydawnictw poświęconych numizmatyce w Polsce.

II. Odkrycia i pozyskanie zabytków

- 2 stycznia do MHZK przekazany został wykonany z brązu sygnet pieczętny z gmerkiem z XVII wieku. Zabytek został odkryty w okolicach Kamienia Pomorskiego podczas nielegalnych poszukiwań za pomocą wykrywacza metali. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim sygnet został przekazany do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. Jego centralną część stanowi gmerk z rodzajem tarczy herbowej podzielonej na dwie części, na których umieszczono dwa krzyże w formie litery „X”. Nad tarczą znajdują się inicjały „G” i „N”, które mogą wskazywać na właściciela sygnetu. Prawdopodobnie sygnet mógł być używany jako element pieczęci do uwierzytelniania dokumentów i pieczętowania listów. Sygnet mógł być własnością mieszczanina. Odkrycie sygnetu odbyło się w okolicznościach budzących kontrowersje – podczas nielegalnych poszukiwań. W Polsce poszukiwania zabytków z użyciem wykrywaczy metali są regulowane przepisami prawa. Każda taka działalność wymaga uzyskania pozwolenia od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Brak takiego pozwolenia jest niezgodny z prawem i może prowadzić do nieodwracalnego uszkodzenia kontekstu archeologicznego.

- 11 stycznia członkowie Stowarzyszenia im. Św. Korduli przekazali do Muzeum zabytki, które są efektem zeszłorocznych poszukiwań prowadzonych na podstawie zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie (decyzja nr 1387/2014 z dnia 16 września 2024 roku, znak: ZArch.5163.17.3.2024.PK). Szczególne zainteresowanie wzbudziło odkrycie szczątków radzieckiego samolotu, który uległ katastrofie w wyniku kolizji prawdopodobnie w latach 70. XX wieku na terenie powiatu kamieńskiego. W trakcie poszukiwań pozyskano również wiele cennych eksponatów, wśród nich:

- srebrny denar cesarza Ottona III (983-1002) odkryty w okolicach Kamienia Pomorskiego. Moneta została odkryta przez pana Damiana Tomczyka, Jest to denar krzyżowy typu OTTO – ADELAIDA z motywem kapliczki i krzyża. Moneta wyróżnia się spójnym programem ikonograficznym, który

łączył symbolikę religijną z polityczną. Na awersie monety widnieje w centralnej części krzyż, co stanowi wyraz sakralnych fundamentów władzy cesarskiej, oraz podkreśla chrześcijański charakter rządów Otto III oraz jego ideę uniwersalistycznego cesarstwa, w którym władza świecka i duchowa współdziałały w harmonii. Na ramionach krzyża umieszczono litery ODDO - stanowi skrót od imienia Otto i napisem w otoku DI GRA REX, co można rozwinąć jako Dei Gratia Rex (z łac. Z Bożej Łaski Król), na rewersie znajduje się kapliczka, która mogła symbolizować Kościół, relikwiarze lub miejsca kultu, podkreślając jednocześnie bliskie powiązanie cesarza z chrześcijaństwem. W otoku napis ADELHEIT, odnoszący się do królowej Adelajdy, żony Ottona I i babci Ottona III. O odkryciu denara informowały media, m.in. Nauka w Polsce, Radio Szczecin, RMF, TVP WORD, portal Pomorze Zachodnie, Radio Poland, infoludek,

- późnośredniowieczna moneta, tzw. Witten odkryty przez pana Łukasza Lisa. Moneta wybita została za czasów książąt pomorskich - Barnima VII i Warcisława IX, którzy w XV wieku zarządzali Księstwem Wołogowskim. Witten wyróżnia się wyjątkowym kunsztem wykonania i symboliką nawiązującą do tradycji dynastii Gryfitów. Na awersie monety widnieje wizerunek gryfa – heraldycznego symbolu Gryfitów. Rewers monety zdobi krzyż, w którego centrum umieszczono rozetkę, otoczoną napisem w języku łacińskim. O monecie pisały media, m.in. Głos Szczeciński, infoludek, Radio Zet, TVN24.

- moneta 1/16 Öre z 1686 roku odkryta przez Damiana Tomczyka. Jest to unikatowa moneta obiegowa, pochodząca z czasów panowania Karola XI, króla Szwecji. Moneta została odkryta w okolicach Kamienia Pomorskiego. Na awersie monety widnieje lew kroczący w lewo, nad którym znajduje się korona, symbolizująca królewską władzę. Po jego bokach umieszczono litery ÖRE, M i S: ÖRE – oznaczenie nominalne monety, czyli jednostki szwedzkiego systemu monetarnego. Rewers zdobi herb Szwecji, czyli trzy korony, a pod nim widnieje data 1686 oraz skrót CRS, który oznacza Carolus Rex Sueciae (Karol, Król Szwecji). O monecie informowały media, m.in. infoludek, TVN24,

- srebrny denar krzyżowy biskupów Saksonii na który natrafił pan Łukasz Lis, Moneta ta stanowi cenny przykład mennictwa kościelnego, które odgrywało istotną rolę w gospodarce i polityce wczesnego średniowiecza. Denary krzyżowe biskupów Saksonii były bite w XI wieku w różnych ośrodkach kościelnych, takich jak Magdeburg, Halberstadt czy Merseburg. Charakteryzowały się wyraźnym stylem ikonograficznym, w którym motywy religijne odgrywały kluczową rolę. Na awersie odkrytego denara widnieje stylizowany krzyż łaciński wpisany w koło, symbolizujący władzę duchowną i chrześcijaństwo. Między ramionami krzyża umieszczone zostały cztery perełki, co było charakterystycznym elementem saskiego mennictwa biskupiego. W otoku można dostrzec inskrypcję łacińską, choć część napisów uległa zatarciu. Na rewersie monety widoczny jest krzyż maltański, charakterystyczny dla saksońskich denarów krzyżowych. Jest on wpisany w okrąg i otoczony legendą, która mogła zawierać nazwę biskupstwa lub emitenta monety. Krzyż maltański był popularnym motywem w średniowiecznej ikonografii.

- średniowieczna moneta ze Stralsundu odkryta przez pana Łukasza Lisa jest to moneta wybita na terenie Księstwa Pomorskiego w Stralsundzie. Niestety nie zachowała się w całości. Na awersie monety widoczny jest charakterystyczny symbol miasta „Grota Strzały”, a w otoku umieszczono inskrypcję MONETA SVEDENSIS. Na rewersie wybito krzyż, w którego jednym kącie ponownie umieszczono motyw „Grota Strzały”. W otoku znajduje się łacińska inskrypcja, która mogła brzmieć DEVS IN DOMINE TVO („Bóg w Twoim Panowaniu”) lub DEVS IN NOMINE („Bóg w imieniu”). Tego rodzaju zwroty były często stosowane na średniowiecznych monetach, podkreślając religijny charakter władzy i ówczesnego systemu handlowego. Napis został wykonany w języku łacińskim i zapisany pismem gotycką minuskułą, które był charakterystyczne dla średniowiecznego mennictwa. Wyróżniała się ona ostro zakończonymi literami i zwartą formą, co nadawało monecie unikalny wygląd. Stralsund w późnym średniowieczu był jednym z najważniejszych miast Pomorza, a jego znaczenie wynikało przede wszystkim z przynależności do Hanzy – potężnego związku miast handlowych Europy Północnej. Dzięki rozwiniętemu handlowi morskemu oraz strategicznemu położeniu nad Bałtykiem, Stralsund stał się bogatym i wpływowym ośrodkiem miejskim, rywalizującym nawet z takimi miastami jak Lubeka czy Gdańsk. O monecie pisały media, m.in. infoludek, Głos Szczeciński.

- srebrna moneta Księcia Pomorskiego Bogusława XIV odkryta przez pan Daniel Kwaśniak vel Kwaśniewski. Moneta datowana jest na 1622 rok, czyli na schyłek Księstwa Pomorskiego. Jest to podwójny szeląg (niem. Doppelschilling), duplex solidus (DS), moneta bita na terenie Pomorza pod koniec XVI i na początku XVII wieku. Na awersie monety znajduje się wizerunek Gryfa pomorskiego, zwróconego w lewo, który w szponach trzyma uniesiony miecz. W otoku znajduje się tytułatura księcia: BVGS LAVS D.G. DVX S.P. (Bogusław z Bożej Łaski Książę Szczecińsko-Pomorski). Na rewersie w centralnej części umieszczony został monogram „DS”, po bokach skrócona data „22”. W legendzie widnieją skrzyżowane haki oraz dewiza książęca: DEVS ADIVTOR MEVS („Bóg moim wspomóżycielem”). O monecie pisały media, m.in. infoludek. Głos Szczeciński.

- 16 stycznia decyzją nr 37/2025 z dnia 13 stycznia 2025 roku (znak: ZArch.5171.1.2025.PK) Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie do Muzeum przekazano renesansowy cyrkiel odkryty w okolicach Golczewa (MHZK/DEP/489). Tego typu precyzyjne narzędzia miernicze, używane głównie przez kartografów, inżynierów i rzemieślników w XVI i XVII wieku, należą do wyjątkowo rzadkich znalezisk archeologicznych na ziemiach polskich. W Polsce znanych kilka tego typu artefaktów, m.in. z Krakowa oraz z terenu Fromborka – miasta związanego z działalnością naukową Mikołaja Kopernika. Zabytek przekazany do naszej instytucji stanowi już drugi tego typu egzemplarz w muzealnych zbiorach – pierwszy renesansowy cyrkiel kroczek odkryty został w okolicach Wrzosowa (decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr 1594/2024).

- 8 marca pracownicy Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Kamieniu Pomorskim, pan Jarosław Kowalski i pan Tomasz Czubak, przekazali do muzeum pudełko z zestawem szklanych przezroczy wykorzystywanych do pokazów projekcyjnych. Na przezrocza panowie natrafili przypadkowo w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Przezrocza, pochodzące najprawdopodobniej z początku XX wieku, pełniły niegdyś funkcję pomocy edukacyjnych, umożliwiając uczniom zobaczenie odległych zakątków świata w czasach, gdy podróże były dostępne jedynie dla nielicznych. Zestaw tworzą szklane płytki o wymiarach 8,1 × 8,1 cm, przechowane w drewnianym pudełku o długości 44 cm i wysokości 7,8 cm. Choć sześć przezroczy nosi ślady uszkodzeń, większość z nich zachowała się w bardzo dobrym stanie. Szczególną uwagę zwraca napis na pudełku: „Margarine Jurgens Van Den Berg” sugerujący, że pierwotnie mogło ono służyć do przechowywania margaryny produkowanej przez jedną z przedwojennych firm. Zawartość przezroczy to prawdziwa podróż przez odległe krainy. Wśród zachowanych obrazów dostrzec można sceny ze Stambułu i Palestyny, m.in.: Plac Seraskera (obecny plac Beyazit), cmentarz turecki, fontannę Ahmeda III, Wieżę Leandra (Kiz Kulesi), widok na Serailspitze (czyli przylądek Seraju w dzisiejszym Stambule), meczet Sułtana Ahmeda (Błękitny Meczet), widok nabrzeża Bosforu, ruiny zamku, zwanego „Zamkiem Siedmiu Wież”, widoku twierdzy Rumeli Hisari nad cieśniną Bosfor, panoramy Betlejem, Nazaretu, wnętrze synagogi w Jerozolimie, widoki kościołów Jerozolimy, krajobrazy z podróży do Dżaffy itp. Każdy z przezroczy opatrzony jest opisami w trzech językach - angielskim, niemieckim i francuskim – co sugeruje, że były przeznaczone na europejski rynek jako pomoc edukacyjna lub pamiątka z podróży. Niewykluczone, że pochodziły z przedwojennej szkoły, choć możliwe jest również, że przywiezione zostały do Kamienia Pomorskiego przez osobę podróżującą na początku XX wieku po Bliskim Wschodzie. O szklanych przezroczach pisały media, m.in. Twoje Radio Tylko Przeboje, Dzieje.pl, Głos Szczeciński, Polska Agencja Prasowa, Radio Szczecin, infoludek, TVP3 Szczecin, Onet, Nauka w Polsce,

- 30 marca na plaży w Łukęcinie, w gminie Dziwnów, Pani Katarzynę Herdzik oraz Pan Jacek Ukowski ze Stowarzyszenia im. Św. Korduli podczas poszukiwań z użyciem wykrywacza metali natrafili na sztylet. Znalezisko odkryto w warstwie polodowcowej gliny, która została odsłonięta w wyniku jesienno-zimowych sztormów zmywających klif. O odkryciu jeszcze tego samego dnia poinformowano dyrektora Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, Grzegorz Kurkę, który udał się w miejsce znaleziska. Sztylet został zabezpieczony i zdeponowany w Muzeum. Po przeprowadzeniu wstępnej analizy, 4 kwietnia obiekt przekazano do Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim.

W dniu 24 kwietnia w siedzibie Starostwa odbyły się oględziny sztyletu z udziałem przedstawicieli Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. Protokół z oględzin podpisano w obecności dyrektora kamieńskiego muzeum (sprawa: ZR.5141.7.2025.MJ, protokół: ZR.5180.20.2025.MJ). Odkryty sztylet jest niezwykle intrygujący, nieposiadającym znanych analogii wśród podobnych obiektów na świecie. Wyróżnia się przede wszystkim bogatą symboliką ornamentalną i nietypową formą rękojeści. Na powierzchni sztyletu widoczne są motywy o charakterze solarnym i lunarnym. Ornamenty te mają postać regularnych, rytmicznych zdobień – okręgów, półksiężyców oraz geometrycznych układów – co może świadczyć o ich celowym i symbolicznym charakterze, a nie wyłącznie dekoracyjnym. Informacje o odkryciu sztyletu pojawiły się w czołowych mediach ogólnopolskich, takich jak: TVN24, Polsat News, RMF FM, Polska Agencja Prasowa (PAP), TVP Szczecin, Onet, Interia, Wirtualna Polska (WP.pl), Radio Zet, Gazeta Wyborcza, National Geographic Polska. Wydarzenie odbiło się również szerokim echem w mediach zagranicznych. Informacje na temat znaleziska ukazały się między innymi w mediach angielskojęzycznych: TVP World, Fox News, Vice, Archaeology Magazine, Smithsonian Magazine, The Jerusalem Post, Good News Network, Popular Mechanics, Miami Herald, New York Post. Poza tym w media niemieckojęzyczne: Der Spiegel, Die Welt, Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ), media francuskojęzyczne: Le Monde, Le Figaro, France 24, mediach hiszpańskojęzycznych: El País, ABC, El Mundo.

Ze względu na unikalność formy, brak znanych analogii oraz bogactwo ornamentyki, odkryty w Łukęcinie sztylet stanowi wyjątkowy przedmiot, który wymaga dalszych, pogłębionych badań interdyscyplinarnych. Obecnie obiekt znajduje się u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. W pierwszej kolejności planowane jest przeprowadzenie pełnych, specjalistycznych analiz spektrometrycznych w kontrolowanych warunkach laboratoryjnych. W dalszej kolejności konieczne będzie poddanie sztyletu kompleksowym badaniom, które obejmować będą m.in.:

- analizy chemiczne i izotopowe, które mogą wskazać pochodzenie użytego surowca;
- badania metalograficzne, określające technikę obróbki metalu i strukturę stopu;
- datowanie (jeśli będzie możliwe)
- badania ikonograficzne, pozwalające zinterpretować ornamentykę w kontekście kulturowym, symbolicznym i rytualnym;

• wykonanie pełnej dokumentacji 3D oraz wdrożenie procesu konserwacji zachowawczej, niezbędnej dla ustabilizowania stanu zachowania i patyny obiektu.

Wyrażamy nadzieję, że po zakończeniu procedur prowadzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, sztylet zostanie przekazany w depozyt do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim. Umożliwi to nie tylko kontynuację badań, ale także odpowiednie zabezpieczenie i udostępnienie tego wyjątkowego sztyletu szerszej publiczności.

- 24 kwietnia w Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim odbyły się oględziny XVII-wiecznego sygnetu pieczętnego, odkrytego w miejscowości Wysoka Kamieńska (gmina Golczewo), z udziałem przedstawicieli Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. Protokół z oględzin podpisano w obecności dyrektora Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej (sprawa: ZR.5141.4.2025.MJ, protokół: ZR.5180.13.2025.MJ). Artefakt 16 maja 2025 roku decyzją WKZ w Szczecinie nr 732/2025 (znak: ZR.5141.4.2025.MJ) został przekazany w depozyt do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. Prawdopodobnie jest to pierwsze tego typu odkrycie na terenie Pomorza Zachodniego.

Na powierzchni sygnetu widnieje inskrypcja w języku hebrajskim.

אהרן בהר"ר שלום שלי"ט

Transkrypcja i tłumaczenie:

- אהרן (Aharon) – imię Aaron.
- בהר"ר – skrót oznaczający „syn pana/mistrza/rabina” (ben ha-rav rabi).
- שלום (Szalom) – imię Szalom.
- שלי"ט – skrót od frazy ימים טובים (,niech żyje długo w dobrym

zdrowiu”). Pełne znaczenie inskrypcji: „Aaron, syn szanowanego pana (mistrza/rabina) Szaloma, niech żyje wiele dobrych dni” (niech żyje długo w dobrym zdrowiu). W centralnej części sygnetu umieszczony został symbol konstelacji Strzelca.

O zabytku pisał Głos Szczeciński.

– 10 października Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie, decyzją nr 1666/2025 (znak: ZArch.5171.8.2025.PK), przekazał w depozyt do Muzeum zespół zabytków z brązu odkrytych w pobliżu koryta rzeki Liwka, a następnie, pismem z dnia 1 grudnia 2025 roku (decyzja nr 1966/2025, znak: ZArch.5171.11.2025.PK), przekazał je na własność. Zespół datowany jest na późną epokę brązu.

Najliczniejszą grupę stanowią okrągłe przedmioty tarczowate identyfikowane jako falery, dawniej określane w literaturze jako guzy lub krępulce. Falery to metalowe elementy dekoracyjne o planie kolistym, wykonywane techniką odlewu, pełniące funkcję ozdób stroju, elementów pasów bądź uprząży końskiej. Egzemplarze wykazują zróżnicowanie morfologiczne, obejmujące formy płaskie oraz wyraźnie wypukłe, z częścią awersową gładką lub zaopatrzoną w centralny guz (umbo). Na rewersach zachowane są pozostałości systemów mocowania w postaci trzpieni lub uszek, w większości przypadków silnie skorodowanych lub fragmentarycznie zachowanych.

W skład zespołu wchodzi ponadto brązowy grot oszczepu o formie liściowatej, wydłużonej, z wyraźnie wyodrębnioną tuleją służącą do osadzania na drzewcu. Przekrój grotu jest soczewkowaty, a krawędzie tnące – obecnie stępione – wskazują na pierwotnie użytkowy charakter przedmiotu. Powierzchnia zabytku wykazuje zaawansowane procesy korozyjne, miejscami o charakterze wżerowym. Forma grotu odpowiada typom uzbrojenia drzewcowego rozpowszechnionym w późnej epoce brązu w Europie Środkowej.

Kolejnym elementem zespołu jest siekierka tulejkowata, odlana z brązu, o masywnym korpusie i wyraźnie ukształtowanej tulei umożliwiającej osadzenie na stylisku. Ostrze ma formę wachlarzowato rozchyloną i jest obecnie silnie stępione. Na jednej z bocznych ścianek widoczny jest otwór technologiczny, będący pozostałością po rdzeniu użytym w procesie odlewu.

– 3 listopada br. pan Łukasz Lis, członek Stowarzyszenia im. Świętej Korduli, podczas legalnych poszukiwań prowadzonych na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie (decyzja nr 1387/2014 z dnia 16 września 2024 roku), przekazał do Muzeum czwartą już bullę papieską odkrytą na terenie naszego regionu. Oznacza to, że nasze muzeum należy do nielicznych w Polsce, które mogą poszczycić się tak bogatą kolekcją ołowianych bulli odnalezionych w ostatnich latach na ziemiach polskich. Tego typu znaleziska należą do jednych z najrzadszych zabytków archeologicznych w kraju, co dodatkowo podkreśla wyjątkowy charakter odkrycia.

Artefakt wykonany z ołowiu ma średnicę 31 mm, grubość 6 mm i waży 23 gramy. Zachował się w formie nieregularnego, półokrągłego fragmentu stanowiącego około połowy pierwotnego odcisku. Powierzchnia bulli jest mocno zwietrzała, z widocznymi drobnymi ubytkami. Pomimo śladów erozji, na jej powierzchni wciąż można dostrzec czytelne fragmenty oryginalnego reliefu. Deformacje świadczą o tym, że przez wieki bulla spoczywała w ziemi, narażona na działanie wilgoci i procesów glebowych, które doprowadziły do częściowego zniszczenia pieczęci.

Na awersie bulli słabo widoczny jest wizerunek św. Piotra, przedstawionego w charakterystycznym perełkowym otoku. Na rewersie można dostrzec fragmenty napisu, w tym litery „PA” (skrót od PAPA, czyli „pasterz pasterzy”) oraz cyfrę „I”, oznaczającą numer porządkowy imienia papieża. Stan zachowania oraz niedokładnie wykonany odcisk nie pozwalają na jednoznaczną identyfikację pontyfikatu. Bulla mogła zostać wystawiona dla kapituły katedralnej w Kamieniu Pomorskim, miejscowego biskupa lub klasztoru dominikanów. Jej datowanie obejmuje okres od XII wieku, czyli początków chrystianizacji Pomorza, aż po początek XVI wieku, kiedy książęta pomorscy przyjęli protestantyzm, zrywając więzi ze Stolicą Apostolską. Odnaleziona bulla dołącza do trzech innych tego typu zabytków znajdujących się w naszych zbiorach, które można oglądać na stałej wystawie poświęconej odkryciom archeologicznym z terenu miasta i okolic. Jedna z kamieńskich bulli stała się

przedmiotem zainteresowania amerykańskiej stacji Discovery Channel, która przygotowała o niej film dokumentalny. O odkryciu informował m.in. „Głos Szczeciński”.

– 13 listopada br. pan Sławomir Caruk, mieszkaniec Kamienia Pomorskiego, przekazał zestaw żelaznych przedmiotów. Według relacji darczyńcy, obiekty zostały odnalezione podczas prac remontowych w budynku gospodarczym przylegającym do dawnego, pruskiego domu mieszkalnego w Kamieniu Pomorskim. Przedmioty ukryte były w kominie budynku. W skład znaleziska wchodzi:

- Miecz żelazny: zachowana jest żelazna klinga o długości całkowitej 103 cm wraz z integralnym trzpieniem. Klinga prosta, smukła, lekko zwężająca się ku końcowi.

- Głownia szpady: stalowa, o długości całkowitej 79 cm, zachowana wraz z długim, prostym trzpieniem. Głownia prosta, smukła, o przekroju soczewkowym lub romboidalnym. Krawędzie zachowane w pełnym obrysie, końcówka wyraźnie zaokrąglona i stępiona. Zachowany kształt wskazuje na lekką broń białą użytkowaną w XIX – pocz. XX w., jednak dokładne określenie funkcji wymaga dalszych badań.

- Szabla kawaleryjska: kompletna głownia jednosieczna z zachowanym koszem ochronnym. Długość całkowita 96,5 cm. Głownia lekko zakrzywiona, zwężająca się ku końcowi, przeznaczona do silnych cięć i lżejszych pchnięć. Kosz ochronny wysoki, masywny, wykonany z jednego arkusza metalu z charakterystycznymi wycięciami typowymi dla szabel kawaleryjskich użytkowanych w armiach pruskich i innych państw niemieckich.

- Topór ciesielski I (ze znakiem kowalskim – gmerek): topór kuty z żelaza, o szerokim, asymetrycznym ostrzu, przeznaczonym do obróbki powierzchniowej bali. Krawędź robocza szeroko rozchylona, lekko zaokrąglona. Na licu klingi zachowany wyraźny gmerek kowalski w formie niewielkiego, kwadratowego stempla z geometrycznym układem pól, wskazujący na pracownię kowala działającą na terenie Pomorza w XIX–XX w.

- Topór ciesielski II (ze znakiem kowalskim – gmerek): drugi egzemplarz topora o analogicznych wymiarach, z prostokątną tuleją i szeroką krawędzią roboczą. Na powierzchni klingi widoczny prostokątny gmerek kowalski.

– 8 grudnia br. pan Łukasz Lis, członek Stowarzyszenia im. Świętej Korduli, podczas legalnych poszukiwań z użyciem wykrywacza metali, odkrył srebrną monetę – szóstaka króla Jana II Kazimierza Wazy z 1665 roku.

Na awersie monety widnieje popiersie króla w koronie, zwrócone w prawo, z częściowo zachowaną inskrypcją w otoku:

„IOAN CAS DG REX POL & SMDLR” – rozwijając: Ioannes Casimirus Dei Gratia Rex Poloniae & SMDLR, czyli: Jan Kazimierz z Bożej łaski król Polski i wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflancki itd.

Na rewersie znajduje się herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów – Orzeł i Pogoń litewska – umieszczone w ozdobnych tarczach i zwieńczone dużą koroną królewską. Pomiedzy herbami widoczny jest mały herb Wazów ze snopkiem, charakterystyczny symbol dynastii. W dolnej części rewersu dostrzegalna jest litera „A” i „T” – wskazujące na mennicę krakowską, w której moneta została wybita. Inskrypcja w otoku rewersu brzmi:

„GROS ARG SEX REG POL 1665”, czyli „sześć srebrnych groszy królewskich 1665”.

Odkryty egzemplarz to typowy szóstak koronny Jana II Kazimierza. Wartość szóstaka odpowiadała wówczas sześciu groszom polskim, co czyniło go popularnym środkiem płatniczym w codziennym obrocie. Znalezisko dokumentuje obecność polskiego pieniądza na obszarze Pomorza pozostającym wówczas pod panowaniem szwedzkim, a moneta mogła trafić na ten teren w wyniku handlu, przemarszów wojskowych lub wymiany towarowej w nadmorskich ośrodkach. O odkryciu informował „Głos Szczeciński”.

– 12 grudnia br. do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej trafiła wyjątkowa kolekcja fizycznych modeli 3D przedstawiających najważniejsze zabytki Pomorza Zachodniego. Przekazało je Biuro

Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, prowadzące od lat prace badawcze, dokumentacyjne i popularyzatorskie na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu. Wśród modeli znajdują się m.in.:

- cysterski klasztor w Kołbaczu,
- zamek w Pęzinie,
- ratusz w Kołobrzegu.

Każdy model wykonano z najwyższą starannością, oddając proporcje i charakter oryginalnych konstrukcji. Modele wzbogacą ekspozycje muzealne i zajęcia edukacyjne, umożliwiając odwiedzającym, zwłaszcza dzieciom i młodzieży, dosłownie „dotknąć historii” i zrozumieć architekturę regionu. Szczególną wartość mają elementy zapewniające pełną dostępność:

- QR-kod prowadzący do dodatkowych materiałów – cyfrowych modeli 3D, fotografii, opisów zabytków oraz dokumentacji konserwatorskiej,
- napisy w alfabecie Braille’a, umożliwiające osobom niewidomym poznanie nazwy i podstawowych informacji o obiekcie.

Dzięki temu modele staną się istotną częścią działań edukacyjnych skierowanych do osób o różnych potrzebach, realizując ideę powszechnego dostępu do dziedzictwa kulturowego.

IV. Konserwacja zabytków

- W Muzeum Narodowym w Szczecinie dobiegła końca konserwacja wczesnośredniowiecznej słowiańskiej łodzi żaglowo-wiosłowej, odkrytej 25 lipca 1984 roku na północnym brzegu Zatoki Karpiny w trakcie budowy wałów pola refulacyjnego na Półwyspie Żółcińskim, w pobliżu Kamienia Pomorskiego. Prace wykopaliskowe przy tym unikatowym zabytku przeprowadziło wówczas Muzeum Narodowe w Szczecinie pod kierunkiem prof. Władysława Filipowiaka – dyrektora tej instytucji. Badania trwały od 16 sierpnia do 3 września 1984 roku. Wrak został wpisany do rejestru zabytków pod numerem B-609 (decyzja z dnia 24 listopada 2023 roku, nr 1805/2023, znak: ZR5131.06.2023.B/PK) i stanowi wyjątkowy przykład południowobałtyckiej słowiańskiej techniki konstrukcyjnej. Jego budowa może wskazywać na pochodzenie lokalne – z obszaru kultury pomorskiej. Prawdopodobnie należał do pomorskiego możnego, który wykorzystywał go do działalności handlowej, a być może również do celów pirackich. W końcowym okresie użytkowania jednostka mogła być używana jako łódź rybacka. Wrak datowany jest na drugą połowę XII wieku, a jego użytkowanie zakończyło się najprawdopodobniej w połowie XIII wieku. Zbudowany został z drewna dębowego. W momencie odkrycia zachowany fragment mierzył 5,95 m długości i 2,32 m szerokości, natomiast pierwotnie cała jednostka miała ok. 12,1 m długości i 2,84 m szerokości.

Dzięki wspólnemu wysiłkowi instytucji państwowych oraz zaangażowaniu Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej możliwe stało się przeprowadzenie kompleksowej konserwacji tego wyjątkowego zabytku. Pierwszy etap prac konserwatorskich został zrealizowany w 2022 roku i sfinansowany przez Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków w Warszawie w wysokości 88 136 zł. Drugi etap prac, przeprowadzony w 2024 roku, został dofinansowany kwotą 30 000 zł z dotacji pochodzącej ze środków budżetu państwa, będących w dyspozycji wojewody zachodniopomorskiego, i udzielonej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. Trzeci, ostatni etap finansowany był ze środków własnych Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w kwocie 39 200 zł.

Nad całością prac czuwała z najwyższą starannością konserwator zabytków, pani Anna Borowiec, która kierowała każdym etapem procesu zabezpieczania obiektu. Wrak przez dziesięciolecia przechowywany był w specjalnym basenie konserwatorskim Muzeum Narodowego w Szczecinie, co pozwoliło zachować jego strukturę. Jednak z biegiem lat stało się jasne, że niezbędna jest pełna, profesjonalna konserwacja. Dzięki trwającemu łącznie 28 miesięcy trudnemu i wymagającemu procesowi konserwatorskiemu możliwe stało się uratowanie jednego z najcenniejszych zabytków dziedzictwa Pomorza Zachodniego. Wrak statku, zgodnie z decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie z dnia 3 października 2011 roku (znak: ZArch.5171.22.2011.PK), przekazany został w depozyt do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej.

W dniu 8 września odbył się odbiór prac konserwatorskich w obecności przedstawiciela

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. Nie wykazano uchybień w trakcie konserwacji. Kolejnym wyzwaniem było wyeksponowanie łodzi w naszym muzeum. Były to prace niezwykle pracochłonne i skomplikowane, a efekt tej pracy można obecnie oglądać na parterze Muzeum, w sali poświęconej odkryciom archeologicznym z terenu miasta. Łódź stanowi centralny punkt wystawy, została wyeksponowana na specjalnej platformie, odpowiednio podświetlonej i robi imponujące wrażenie.

O ekspozycji łodzi informowały media ogólnopolskie, takie jak Polska Agencja Prasowa, Serwis Wideo PAP, Nauka w Polsce, dzieje.pl. Informowały również Telewizja TVP3 Szczecin, portal internetowy Polska Morska, Onet.pl, Infoludek, Misyjnie.pl, Głos Szczeciński oraz Radio Szczecin.

- 26 listopada do konserwacji przekazane zostały zabytki archeologiczne, wśród nich: skarb wczesnośredniowiecznych srebrnych monet arabskich (MHZK/DEP/419), fragment denara krzyżowego (MHZK/DEP/420), fragment ceramiki (DEP/DEP/421), wczesnośredniowieczny dirham (MHZK/DEP/383) oraz fragment siekańca (MHZK/DEP/348). Wszystkie zabytki przekazane zostały przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej (decyzje nr 1832/2023 z dnia 29 listopada 2023 r., nr 872/2018 z dnia 14 czerwca 2018 r., nr 1548/2019 z dnia 2 września 2019 r.).

- W Tczewie, w Centrum Konserwacji Wraków Statków, od wielu lat prowadzone są prace konserwatorskie dębaki, odkrytej w 2008 roku w okolicach Rekowa (gmina Kamień Pomorski). Datowana na okres wpływów rzymskich (IV wiek n.e.), jest obecnie najstarszą znaną jednostką pływającą odkrytą na Pomorzu Zachodnim.

- Przeprowadzono również konserwację wczesnośredniowiecznego topora, odkrytego w okolicach Golczewa. Żelazny topór, datowany na okres wczesnego średniowiecza, został przypadkowo znaleziony przez pana Przemysława Stefańskiego na terenie gminy Golczewo. Jest to niezwykle cenny zabytek archeologiczny, który wymagał pilnej interwencji konserwatorskiej ze względu na zaawansowane procesy korozyjne, zagrażające jego trwałości. Prace konserwatorskie przeprowadziła pani konserwator Anna Borowiec – doświadczona specjalistka w dziedzinie konserwacji zabytków archeologicznych. Zabytek ten przekazany został przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie w depozyt do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej (decyzja nr 891/2025).

V. Szkolenia i konferencje

- 14 stycznia w Wolinie, w Centrum Słowian i Wikingów „Wolin – Jomsborg – Vineta”, odbyło się spotkanie Lokalnej Organizacji Turystycznej (LOT) Wyspy Wolin, w którym udział brał dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej. Celem zebrania było omówienie strategii promocji regionu oraz zacieśnienie współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami.

- Od 5 marca Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej brało udział w cyklu warsztatów pt. Zabytek – 25, poświęconych ochronie dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Szkolenia prowadzi Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu im. mjr. prof. Karola Estreichera z siedzibą we Wrocławiu, we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej.

Pierwsze spotkanie odbyło się 15 kwietnia w siedzibie 15. Wojskowego Oddziału Gospodarczego w Szczecinie. W warsztatach uczestniczył dyrektor naszego muzeum, który pełni również funkcję eksperta Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie ochrony dóbr kultury w zagrożeniu, szczególnie w kontekście konfliktów zbrojnych. Drugie spotkanie miało miejsce w Sali Rycerskiej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele kluczowych instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego, takich jak Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Muzeum Narodowe w Szczecinie oraz nasze

muzeum.

Odbyło się także trzecie spotkanie warsztatowe, które miało miejsce w Zamku Książąt Pomorskich. Podczas tego etapu omawiano szczegółowe procedury związane z zabezpieczaniem zbiorów muzealnych przed ich ewentualnym zniszczeniem w wyniku działań wojennych. Był to ważny etap przygotowań do kolejnych szkoleń, których finałem będzie praktyczne ćwiczenie polegające na ewakuacji wybranych dóbr kultury z Muzeum Narodowego w Szczecinie oraz z Zamku Książąt Pomorskich do Kamienia Pomorskiego. Symulacja ta zaplanowana została na koniec września bieżącego roku.

W ramach działań przygotowawczych, w kwietniu gościliśmy w naszym mieście i muzeum przedstawicieli Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu, którzy odwiedzili Kamień Pomorski w związku z organizacją wrześniowego etapu szkolenia. W spotkaniu roboczym udział wzięli: pełniący obowiązki dyrektora Ośrodka ppłk Karol Molka, zastępczyni Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Anna Musiał-Gąsiorowska, zastępca burmistrza Kamienia Pomorskiego Leszek Szepliński oraz dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej Grzegorz Kurka.

17 września w naszej instytucji odbyło się szkolenie teoretyczne prowadzone przez Międzynarodowy Ośrodek Szkoleń i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu. W zajęciach brały udział wszystkie służby mundurowe, wraz z przedstawicielami administracji państwowej (Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie).

Podczas szkolenia szczególną uwagę poświęcono procedurom ewakuacji i zabezpieczania dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego. Podkreślono, że dziedzictwo kulturowe stanowi dobro wspólne wszystkich obywateli, jest kluczowym elementem tożsamości narodowej i regionalnej i jako takie wymaga szczególnej ochrony nawet w czasie największych zagrożeń. Zabezpieczenie zabytków ma na celu ich przetrwanie w trudnych warunkach, aby po zakończeniu wojny mogły być ponownie udostępniane społeczeństwu i pełnić swoją rolę w kształtowaniu pamięci oraz tożsamości.

Na zaproszenie księdza dziekana Dariusza Żarkowskiego uczestnicy szkolenia odwiedzili również katedrę kamieńską, gdzie wysłuchali koncertu organowego i zwiedzili jej wnętrza. Ksiądz dziekan jest od wielu lat mocno zaangażowany w ochronę dziedzictwa kulturowego. Program obejmował także oprowadzanie po ekspozycjach Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, w tym po multimedialnej wystawie poświęconej Ewaldowi Georgowi von Kleistowi – odkrywcy prototypu kondensatora elektrycznego.

Część merytoryczną spotkania wzbogaciły dwie prezentacje poświęcone ochronie dziedzictwa morskiego. Dyrektor Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu, Aleksander Ostasz, przedstawił bogaty dorobek swojej instytucji w zakresie poszukiwań wraków statków spoczywających na dnie Bałtyku i Zalewu Szczecińskiego, a także odkryć samolotów z czasów II wojny światowej. Dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, Grzegorz Kurka, zaprezentował natomiast historię wydobycia wraku szkunera z Bałtyku w 2016 r., odkrycia zabytków archeologicznych na terenie pasa nadmorskiego oraz najnowsze znalezisko – sztylet o bogatej ornamentyce, odkryty w Łukęcinie.

Część praktyczna odbyła się 29 września, a zajęcia przeprowadzono w trzech miejscach: Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, dworku Kleista oraz katedrze św. Jana Chrzciciela. W szkoleniach udział wzięli przedstawiciele Sił Zbrojnych RP, Policji, Żandarmerii Wojskowej, Wojskowej Straży Pożarnej, a także reprezentanci Zamku Książąt Pomorskich, Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie, Wojewody Zachodniopomorskiego oraz Chorągwi Stołecznej ZHP.

Ćwiczenia obejmowały: organizację ochrony katedry św. Jana Chrzciciela i Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, ewakuację dóbr kultury z Kołobrzegu do Kamienia Pomorskiego, przyjęcie i zabezpieczenie ewakuowanych zbiorów, odzyskanie skradzionego obrazu, działania Wojskowej Straży Pożarnej przy zapewnieniu ochrony przeciwpożarowej katedry oraz podjęcie niewybuchu przez patrol saperki.

Organizacja tak prestiżowych szkoleń w Kamieniu Pomorskim jest znaczącym wyróżnieniem dla miasta i regionu. Wydarzenie pokazuje, że lokalne instytucje kultury i zabytki wpisują się w szerszy, międzynarodowy kontekst działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego w sytuacjach

zagrożenia i stanowią ważny punkt odniesienia w dyskusji o odpowiedzialności za wspólne dobro, jakim jest dziedzictwo historyczne.

Udział naszego muzeum w tego rodzaju inicjatywach to wyraz zaangażowania w ochronę dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego oraz gotowości do współpracy w ramach krajowego i międzynarodowego systemu ochrony zabytków w sytuacjach nadzwyczajnych. Należy podkreślić, że udział w tego typu specjalistycznych warsztatach w województwie zachodniopomorskim jest bardzo prestiżowy i stanowi duże wyróżnienie dla naszej instytucji.

- 14 października br. w Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej przeprowadzone zostały szkolenia dla pracowników w zakresie udzielania pierwszej pomocy oraz obsługi defibrylatora AED, co pozwoli im skutecznie reagować w sytuacjach zagrożenia życia do momentu przybycia służb ratunkowych. Szkolenia odbyły się w związku z zainstalowaniem defibrylatora (AED). Urządzenie znajduje się wewnątrz budynku muzeum, w ogólnodostępnym miejscu, tak aby w razie potrzeby można było z niego szybko skorzystać.

- Dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, Grzegorz Kurka, z ramienia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, od wielu lat uczestniczy w specjalistycznych szkoleniach z zakresu ochrony dóbr kultury w zagrożeniu. Szkolenia te realizowane są zarówno w Centrum Misji Zagranicznych w Kielcach, jak i w Międzynarodowym Ośrodku Szkoleń i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu.

W dniach 2–3 grudnia brał udział w szkoleniu w ramach rządowego zadania „Zadania działów administracji rządowej i innych instytucji państwowych w realizacji Celów NATO 2021 dla Rzeczypospolitej Polskiej”. Szkolenie odbyło się w Międzynarodowym Ośrodku Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu. W ramach obecnego szkolenia realizowano zadania odpowiadające celowi NATO S 1106N – Szkolenie personelu własnego do działania w zakresie stabilizacji i rekonstrukcji, które stanowią kluczowy element wzmacniania zdolności Rzeczypospolitej Polskiej w ochronie dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych.

VI. Analiza zabytków numizmatycznych wykonana dla Powiatowej Komendy Policji w Kamieniu Pomorskim

Dyrektor Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej przeprowadził, na zlecenie Powiatowej Komendy Policji w Kamieniu Pomorskim, analizę numizmatów pochodzących z nielegalnych poszukiwań prowadzonych przy użyciu wykrywaczy metali. Łącznie analizie poddano 191 monet, spośród których 29 zakwalifikowano jako najcenniejsze pod względem historycznym i uznano je za zabytki. Monety reprezentowały szeroki przekrój chronologiczny – od wczesnego średniowiecza po XX wiek. Za najcenniejszą uznano renesansową złotą monetę Habsburgów, zaliczaną do ekstremalnie rzadkich (znana jest tylko jedna taka moneta, znajdująca się w kolekcji Kunsthistorisches Museum in Wien). W tej sprawie dyrektor muzeum kontaktował się z kustoszem Działu Numizmatycznego KHMiw, gdzie potwierdzono jej autentyczność. Po wykonanej analizie muzeum przekazało zabytki wraz z pełną dokumentacją do dalszych czynności związanych z postępowaniem sądowym. Mamy nadzieję, że zabytki te zostaną w przyszłości przekazane do zbiorów naszej instytucji. Za przeprowadzoną analizę monet muzeum otrzymało kwotę 7 500 zł.

VII. Współpraca

Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w bieżącym roku podjęło współpracę z Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Krzywoustego w Kamieniu Pomorskim.

VIII. Wydawnictwa

Muzeum wydało książkę autorstwa Jerzego Sawickiego pt. Ewald Georg von Kleist – Wielki

odkrywca z małego miasta. Kamień Pomorski 1745.

ISBN: 978-83-935495-5-9

Monografia Jerzego Sawickiego szczegółowo przedstawia życie i osiągnięcia Ewalda Georga von Kleista – XVIII-wiecznego badacza zjawisk elektrycznych, który w Kamieniu Pomorskim w 1745 r. przeprowadził eksperyment, w wyniku którego powstało pierwsze w historii urządzenie zdolne do magazynowania ładunku elektrycznego. Autor książki opracował życie Kleista oraz jego rodzinne i naukowe tło, opisuje kontekst historyczny badań nad elektrycznością w XVIII wieku, analizuje eksperymenty i idee, które doprowadziły do odkrycia zjawiska magazynowania energii elektrycznej, a także odnosi się do źródeł historycznych, w tym korespondencji i materiałów pierwotnych, które wcześniej nie były szeroko publikowane.

IX. Ruch turystyczny w 2025 roku

Jak co roku, w pierwszym półroczu 2025 roku Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej cieszyło się dużym zainteresowaniem turystów z kraju i z zagranicy. Wśród stałych gości naszej instytucji niezmiennie znajdują się kuracjusze Kamieńskiego Uzdrowiska, dla których przygotowano specjalną ofertę programową. Obejmuje ona pięciodniowy cykl zwiedzania muzeum, a także wycieczki po najciekawszych zakątkach Kamienia Pomorskiego.

W ciągu pierwszych sześciu miesięcy bieżącego roku muzeum odwiedziło wielu turystów indywidualnych oraz liczne grupy zorganizowane. W lutym gościliśmy członków Klubu Turystyki Górskiej „Nowy Wierch” z Krakowa. W maju nasze wystawy zwiedziły pielgrzymki Koła Przyjaciół Świętej Urszuli Ledóchowskiej oraz słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Włodawy. Z kolei w czerwcu odwiedzili nas m.in. członkowie Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów z Czerwieniec (powiat tomaszowski). W lipcu muzeum odwiedziła grupa turystów z Klubu Turystyki Rowerowej PTTK „Genesis” z Gniezna, jak również przedstawiciele Towarzystwa Pamięci Gen. Józefa Hallera i Hallerczyków. W listopadzie gościliśmy grupę seniorów z Marianowa w ramach programu „Aktywni+”, a także grupę z Brańca z powiatu stargardzkiego, grupę ze Stowarzyszenia „Grędzie Jutra” z gminy Stargard oraz grupę seniorów z Próchnowa z województwa wielkopolskiego. 18 listopada muzeum odwiedzili żołnierze z 25 Brygady Kawalerii Powietrznej im. Księcia Józefa Poniatowskiego w Tomaszowie Mazowieckim.

Wśród zwiedzających znaleźli się turyści z całej Polski, m.in. z Krakowa, Kołobrzegu, Ostrowca, Warszawy, Legnicy, Jeleniej Góry, Łowosza Śląskiego, Łodzi, Stargardu, Szczecina, Gryficy, Poznania, Żywca, Wrocławia, Bytomia, Tczewa, Kędzierzyna-Koźła, Ciechanowa, Jasła, Gniezna, Rawy Mazowieckiej, Wejherowa, Gdyni, Wielunia, Olsztyna, Gryfina, Zielonej Góry, Gorzowa Wielkopolskiego, Dąbrowy Górniczej, Gliwic, Szczecinka, Zgorzelca, Włodawy, Pabianic, Tarnowa, Sosnowca, Zabrza, Nowego Dworu Mazowieckiego, Rybnika, Dębicy, Prabut, Włocławka, Lublina, Raciborza, Bytowa, Wolsztyna, Starej Dąbrowy oraz Elbląga.

Nie zabrakło również turystów z zagranicy, głównie z Niemiec, m.in. z Essen, Berlina, Baden-Württemberg, Braunschweig, Bautzen, Erfurtu, Herten oraz Rostoku. Gościliśmy także turystów z Czech, Holandii, Stanów Zjednoczonych, Włoch oraz Korei.

Muzeum, jak co roku, odwiedzali również przedszkolaki i uczniowie kamieńskich szkół. Szczególnym zainteresowaniem niezmiennie cieszy się wystawa poświęcona odkrywcy prototypu kondensatora elektrycznego – Ewaldowi von Kleistowi. W sposób przejrzysty i przystępny prezentowana jest na niej historia elektryczności, dorobek naukowy fizyków z ostatnich 300 lat, a także wkład, jaki wniósł do nauki o elektryczności kamieński odkrywca.

O randze naszej działalności świadczą liczne pozytywne opinie zwiedzających, wpisane do muzealnej księgi pamiątkowej oraz publikowane w serwisie Google (maksymalna ilość 5 gwiazdek na serwisie Google Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej i dworu von Kleista – EPS Historic Site).

- Bardzo ciekawe muzeum ekspozycje prześliczne pełne podziwu. Dziękujemy za udostępnienie i życzliwość przy robieniu zdjęć.

Wojtek. 17.1.2025 r.

- Interesujące wystawy. Mili pracownicy, oraz pozytywny odbiór całokształtu muzeum. Dziękujemy!
Edyta, Paweł i Justyna. 21.01.2025 r.

- Ciekawe eksponaty i bogata historia regionu sprawiają, że to miejsce warto poznać. Dziękujemy za możliwość odkrywania historii w przyjemnej atmosferze!
Agnieszka z rodziną. 27.01.2025 r.

- Dziękujemy bardzo za ogrom wiedzy o elektryczności i interaktywnej wystawie oraz za możliwość powrotu do czasów dzieciństwa z roku 1970-75. Za wspomnienia, miłe i ciepłe kiedy patrzę na tubki mleka, które zawsze gdy przyjeżdżałem na wakacje do Babci do Międzyzdrojów. Z przeszłości zostaje zawsze to co dobre, najcieplejsze i radosne. Dziękujemy. 20 luty 2025 r.

- Dużo zbiorów, co sprawiło że jestem zachwycona. Ciekawa projekcja filmowa. Pozdrawiam –
Longina Kłębek z Łodzi. 15.03.2025.

- Ciekawa lekcja historii, piękne zbiory. Pan Przewodnik zasługuje na 6 +, ogromna wiedza i umiejętność przekazywania. Dziękujemy P. Tobiaszowi.
Krystyna i Jydor z Gliwic. 28.03.2025 r.

- Jeździmy, zwiedzamy i poznajemy Świat, ale tak pięknie prowadzenia gości po najciekawszej dla nas ekspozycji nigdy nie doświadczyliśmy. Kompetencja, umiejętność przekazania wiedzy – nawet dla oportunistek wiedzy z dziedziny fizyki – nigdy na się nie zdarzyło. Pani Ania potrafi nie tylko wiedzą i empatią zachwycić! Dziękujemy.
Ewa S. 16 kwietnia 2025.

- Was für eine tolle und beeindruckende Ausstelug. Wir sind sehr froh, dies auf unserer Rückreise entdeckt haben. Vile Grüße aus Berlin. 24.04.2025

- Dobry wieczór – Witamy w „Noc Muzeów”. Bardzo ciekawe ekspozycje, warto było przyjść ponownie. Podziękowanie dla wszystkich pracowników Muzeum. Przyjedziemy za rok – do zobaczenia.
Maria i Bogdan. 17.05.2025

- Dankeschön für die schöne Führung!
Familie Waniek aus Essen. 30.05.2025

- Viele Dank für die interessante Führung. Grüße aus Bautzen.
Daniel. 17.06.2025.

- Zwiedziłem i się zdziwiłem! Jak wiele tutaj się ciągle odkrywa artefaktów – bulle papieskie, złote monety, inne monety, itp... Szacun za ekspozycje i nazwiska odkrywców to motywuje i daje następne odkrycia.
Roman z Gniezna (ale obecnie Izba Administracji Skarbowej Katowice – audyty funduszy europejskich) 25.06.2025 r.

- Thanks for the great work you are doing preserving history.
Kari Cox (USA)

- Dziękujemy za ciekawą podróż w czasie. Brawo dla całego zespołu.
Iwona i Marysia

Brzezana 25.08.25 r.

- Świetne muzeum, pełne życia dzięki możliwości udziału w doświadczeniach i dotykaniu eksperymentów. Będziemy reklamować wśród znajomych! Dziękujemy za opowieści Pana Przewodnika.

Renata i Zygmunt 11.09.2025

- Niezwykłość tej „archeologii” polega na tym, że dzieje się tu i teraz. Ciekawe ile jeszcze skarbów czeka na odnalezienie. Cieszę się, że tu byliśmy.

Iwona i Jarosław B. Tychy

- Zbiory Muzeum są imponujące, pamiętam jak jeszcze nic nie było. Oby tak dalej.

R. Kamiński 25.09.2025.

- Das Museum macht uns als gesamte Familie. Sehr viel Spaß. Wir entdecken hier viele spannende Dinge. Ein Museum zum Erleben.

Herzlich Grüße aus Rostock von Familie Schünemann. 22.10.2025

- Z wielką przyjemnością odwiedziliśmy Muzeum. Dziękujemy za możliwość poznania bogatej historii regionu oraz za ciekawie opowiedziane historie przygotowanych ekspozycji. To miejsce, do którego z pewnością warto wracać. Składamy szczególne podziękowania dla pracowników Muzeum za niezwykłą atmosferę i pasję w przekazywaniu historii. To była inspirująca i wartościowa wizyta.

Żołnierze i pracownicy RON 25 Brygady Kawalerii Powietrznej w Tomaszowie Mazowieckim
18-11-2025 r.

- Przepiękne muzeum prezentujące bogatą historię tego pięknego miasta i jego mieszkańców na tle dziejów.

Marek. Poznań. 29 listopada 2025 roku

- Ja tu byłam – przepięknie zorganizowane muzeum Brawo!!!

Wiktoria Kruk. 2025 r.

- Dziękujemy za super prezentację!!! Bardzo ciekawe i fajne miejsce, oraz świetna podróż w czasie.

Grupa z Białęcina

- Dzieci zachwycone, pomimo kolejnej już wizyty w tym miejscu. Przewodnicy opowiadają z pasją i zaangażowaniem, tak że i dorośli są zachwyceni interaktywnym zwiedzaniem, o dzieciach już nie wspomnę. Plan na udany dzień to właśnie tu, a po zwiedzeniu lody i kawa w kawiarni obok, oraz spacer nad brzegiem zalewu lub nad nim długim mostem.

Kris Kris

- To Muzeum to piękne miejsce z duszą, szacunkiem do przeszłości, myślę o przyszłości i ludźmi z uśmiechem, dobrym sercem i życzliwością, dzięki czemu wiem, że przyszły rok (2026) i kolejne lata będą dobre. A ja chcę tu wrócić.

Dorota z Pawłem i Leo. 30.12.2025

W 2025 r. sprzedano łącznie 4592 biletów wstępu do Muzeum za kwotę 74040 zł.

DYREKTOR
Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej
Grzegorz Kurka